

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»**

РУБЕЖАНСЬКА ВІКТОРІЯ ОЛЕГІВНА

УДК 331.5.024.5:331.52

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКОМ
НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ**

Спеціальність 08.00.03 – Економіка та управління
національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля (м. Сєверодонецьк).

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент
Гнатенко Ірина Анатоліївна,
Київський національний університет
технологій та дизайну,
докторант

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор
Диха Марія Василівна,
Хмельницький національний університет,
професор кафедри економіки підприємства і
підприємництва

кандидат економічних наук
Васюренко Лариса Валентинівна,
Луганський національний аграрний
університет, м. Харків
доцент кафедри обліку і аудиту,
декан економічного факультету

Захист дисертації відбудеться «20» березня 2019 р. о 12.00 на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.889.01 у ВНЗ «Національна академія управління» за адресою: 03151, м. Київ, вул. Ушинського, 15, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці ВНЗ «Національна академія управління» за адресою: 03151, м. Київ, вул. Ушинського, 15.

Автореферат розісланий «19» лютого 2019 р.

**В.о. ученого секретаря
спеціалізованої вченої ради**

В.К. Матвійчук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Ефективно діючий ринок праці є важливою умовою забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. У сучасних умовах розвитку економіки ринок праці як важливий регулятор попиту та пропозиції робочої сили потребує розв'язання низки найважливіших соціально-економічних проблем. Проте, в умовах сьогодення на вітчизняний ринок праці впливає велика кількість негараздів, які гальмують його інституційні перетворення та ефективне функціонування.

Національний ринок праці відзначається певними домінантними ознаками – самовідтворюваністю та саморегуляцією, сутність яких полягає у гнучкій та оперативній реакції ринку праці на різноманітні чинники кон'юнктурних коливань в економіці. Однак, виважені державні важелі впливу на ринок праці за сучасних нестабільних умов є також доцільними та необхідними. Тому визначення вектору державного регулювання розвитком національного ринку праці в ринковій економіці має велике значення.

Особливої актуальності набуває визначення імперативів, домінантних принципів та стратегій підтримки функціонування регіональних ринків праці, оскільки саме такі ринки у своєму синергетичному ефекті впливають на національну економіку і національний ринок праці, відбиваючись на основних макроекономічних показниках та у кінцевому результаті визначають добробут населення і країни в цілому. Складним є завдання щодо розробки ефективного державного механізму розвитку національного ринку праці та створення дієвих умов для активізації необхідних інфраструктурних компонентів. Розв'язання такого завдання потребує ретельного вивчення теоретико-методологічних та практичних підходів до заходів державного управління цим ринковим сегментом.

Функціонування національного ринку праці завжди знаходилося у фокусі наукової думки. До найбільш значимих фундаментальних досліджень специфіки функціонування ринку праці, його інфраструктурного забезпечення, напрямів державного регулювання слід віднести праці таких вчених: В. Боброва, В. Васильченко, Л. Васюренко, І. Гнатенко, Ю. Гончарова, М. Дихи, Ф. Еджуорта, М. Єрмошенка, С. Єрохіна, Є. Жуліна, Г. Завіновської, Г. Збишко, Н. Іванова, В. Іщина, В. Каменецкого, Дж. Кейнса, І. Кукси, Г. Купалова, А. Лаффера, К. Маркса, А. Маршалла, О. Мельничука, В. Патрікеєва, В. Петюха, А. Пігу, Ж. Сея, А. Сміта, А. Топіліна, Е. Фелпса, М. Фрідмена, Ф. Хайека, С. Чернявської та інших науковців.

Вагомий внесок у вирішення питань, пов'язаних з особливостями функціонування ринку праці у відкритій економіці та в контексті глобалізації, внесли такі вчені, як: С. Бандура, Д. Богиня, В. Васильченко, О. Грішнова, А. Колот, М. Краснов, Н. Павловська, С. Писаренко, В. Сандугей, В. Стешенко, В. Шевченко та інші.

Водночас швидкоплинність та значні зміни зовнішнього середовища національного ринку праці, глобалізаційні процеси, міграційні зрушення та

кризові явища в економіці вимагають постійного перегляду та удосконалення підходів до державного регулювання розвитком ринку праці в Україні. Саме актуальність і науково-практична значимість цих проблем обумовили вибір теми дисертаційної роботи, визначили її мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконувалась у безпосередньому зв'язку з планом науково-дослідних робіт Національної металургійної академії України за темами: «Моделювання економічної поведінки та стратегії розвитку суб'єктів господарювання» (державний реєстраційний номер 0116U008360) та «Методологія соціально-економічного, інформаційного та науково-технічного розвитку регіонів, галузей виробництва, підприємств та їх об'єднань» (державний реєстраційний номер 0116U006782). В межах теми «Моделювання економічної поведінки та стратегії розвитку суб'єктів господарювання» автором сформовано компоненти механізму державного регулювання регіонального ринку праці, цілеспрямована реалізація яких сприятиме ефективному функціонуванню ринку праці у регіонах України (довідка № 421 від 06.06.2017 р.). В межах теми «Методологія соціально-економічного, інформаційного та науково-технічного розвитку регіонів, галузей виробництва, підприємств та їх об'єднань» автором здійснено аналіз рівня функціонування національного ринку праці та проведено рейтинговий розподіл регіонів України за ступенем динамічного розвитку ринку праці (довідка № 149 від 20.03.2018 р.).

Мета й завдання дослідження. Метою дослідження є наукове обґрунтування теоретичних, методичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення державного регулювання розвитком національного ринку праці для забезпечення балансу попиту та пропозиції на робочу силу і підвищення ефективності його функціонування в межах національної економічної системи.

Для досягнення визначеної мети були поставлені та вирішені наступні завдання:

- проведено еволюційно-ретроспективний аналіз становлення ринку праці в Україні, визначено його сутність та специфічні ознаки;
- запропоновано систему оцінювання функціонування національного ринку праці з позиції системного підходу та визначено причини асиметрій в його розвитку;
- розроблено науково-методичний підхід до формування принципово нової концепції державного регулювання національним ринком праці;
- побудовано дисипативну систему хвилястого (циклічного) розвитку національного ринку праці;
- визначено архітектоніку механізму забезпечення інноваційного розвитку національного ринку праці у фазі «криза»;
- розроблено засади удосконалення механізму державного регулювання національним ринком праці;

- запропоновано процедуру моделювання впливу показників національного ринку праці на макроекономічний розвиток країни;

- розроблено комплексну систему оцінювання ефективності функціонування інфраструктури національного ринку праці.

Об'єктом дослідження є сукупність економічних відносин у сфері державного регулювання національного ринку праці.

Предметом дослідження є державне регулювання розвитком національного ринку праці.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дисертаційної роботи є фундаментальні дослідження зарубіжних та вітчизняних вчених щодо державного регулювання розвитком ринку праці в Україні, у тому числі фундаментальні економічні теорії управління національним ринком праці. В процесі виконання дослідження для вирішення поставлених у роботі завдань використано такі методи пізнання економічних явищ і процесів: *системний аналіз* – для розкриття основ понятійного апарату державного регулювання національного ринку праці; *статистичний аналіз* – для моніторингу сучасних тенденцій, інституціональних асиметрій та аналізу стану національного ринку праці; *економіко-математичне моделювання* – для розробки моделей оцінювання ефективності інфраструктури ринку праці, розвитку ринку праці за регіонами України, впливу показників ринку праці на динаміку ВВП країни; *абстрактно-логічний метод* – для формулювання висновків та здійснення теоретичних узагальнень про інноваційний розвиток ринку праці; *метод порівняння та синтезу* – для дослідження зарубіжного досвіду державного регулювання національним ринком праці та можливості його реалізації в Україні; *графічний метод* – для наочного зображення теоретичного й аналітичного матеріалу щодо відображення основних тенденцій розвитку національного ринку праці. Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти, дані Державної служби статистики України, результати наукових досліджень, що оприлюднені у монографіях, фахових наукових виданнях, збірниках наукових праць, збірниках матеріалів конференцій, інтернет-ресурси, аналітичні матеріали та звітні дані міжнародних організацій, спеціальні наукові та інші джерела.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці теоретичних положень і методичних рекомендацій щодо удосконалення державного регулювання розвитком національного ринку праці. Основні наукові результати, що отримано автором під час проведення дослідження, які містять елементи наукової новизни, такі:

вперше:

- запропоновано науково-методичний підхід до формування принципово нової концепції державного регулювання національним ринком праці, який полягає в одночасному гармонійному використанні таких компонентів: цільового підходу, спрямованого на розробку управлінських рішень з реалізації групи підцілей, необхідних для досягнення генеральної цілі у вигляді оптимального співвідношення між попитом і пропозицією на ринку праці;

компетентного підходу, основою якого є відповідність та ефективне поєднання компетентностей державного управління з посадовими компетенціями, що гарантує якість реалізації усіх управлінських завдань по регулюванню розвитком національного ринку праці; стратегічного підходу, який полягає у реалізації селективної стратегії, заснованої на вибірковому втручанні держави у функціонування регіональних ринків праці; стейкхолдерно-орієнтованого підходу, який полягає у досягненні балансу інтересів між групами зацікавлених осіб. Ефективне поєднання у концепції державного регулювання національним ринком праці зазначених підходів дозволяє поліпшити якість розробки та реалізації заходів державного регулювання, які полягають у стійкому забезпеченні інноваційного розвитку ринку праці в Україні;

удосконалено:

- понятійно-термінологічний апарат дослідження складових національного ринку праці, що, на відміну від існуючих підходів, передбачає обґрунтування понять, які розкривають: сутність сучасного національного ринку праці та його специфічні ознаки; функціонування ринку праці як комплексного та системного явища; найоптимальніші інноваційні доміанти державного регулювання цим сектором економіки за кризових умов. Такий підхід дозволяє цілісно та системно виокремити різні аспекти дослідження національного ринку праці;

- процедуру імплікації теорії хвилястого (циклічного) еволюційного розвитку господарської системи стосовно національного ринку праці, в результаті чого було побудовано дисипативну систему його хвилястого (циклічного) розвитку. Розробка даної дисипативної системи надає можливість визначити найбільш доцільні заходи щодо інноваційного впливу відповідно кожної фази циклу розвитку ринку праці (а саме – для фаз пожвавлення, процвітання, рецесії, кризи);

- архітектуру механізму забезпечення інноваційного розвитку національного ринку праці у фазі «криза», що представляє собою узгоджену концепцію рамкових дій, вміле управління якими перетворює хаотичний рух розвитку національного ринку праці на ламінарний, та передбачає проведення комплексу заходів, спрямованих на удосконалення нормативно-правового, фінансово-податкового і організаційно-адміністративного регулювання. Реалізація заходів механізму надає можливість збалансувати попит та пропозицію на ринку праці України, підвищити соціальну та трудову мобільність працівників, збільшити кількість зайнятих в інноваційних секторах економіки, знизити безробіття;

- процедуру моделювання впливу показників національного ринку праці на макроекономічний розвиток країни, яка полягає у побудові з використанням методу Брандона економетричної моделі відображення залежності ВВП країни від кількості зайнятого населення, кількості інфраструктурних елементів ринку праці, розміру інвестицій у ринок праці, що дозволяє отримувати прогнозне значення ВВП в залежності від змін зазначених показників та коригувати

заходи механізму забезпечення інноваційного розвитку національного ринку праці у перспективі;

набули подальшого розвитку:

- порядок оцінювання функціонування національного ринку праці з позиції системного підходу, який полягає у проведенні таксономічного аналізу сукупності показників, що характеризують стан розвитку ринків праці регіонів України. Дане оцінювання дозволяє отримувати актуальну інформацію стосовно рівня розвитку в умовах конкуруючої економіки регіональних ринків праці, які, в свою чергу, обумовлюють ефективність функціонування національного ринку праці в цілому;

- комплексна система оцінювання ефективності інфраструктури національного ринку праці, яка полягає у проведенні аналізу показників, розподілених за трьома сферами: трудове партнерство, профорієнтаційна допомога, соціальна справедливість. Результати оцінювання ефективності інфраструктури національного ринку праці дозволили конкретизувати напрями її подальшого вдосконалення в частині підвищення партнерської взаємодії державних та недержавних інституцій, а також роботодавців з цими установами з метою збільшення кількості і підвищення якості надання послуг населенню.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці рекомендацій, спрямованих на удосконалення архітектури механізму державного регулювання національним ринком праці. Найважливіші результати наукового дослідження, що мають прикладний характер, знайшли практичне застосування в роботі окремих установ, зокрема:

- Міністерства економічного розвитку і торгівлі України - в процесі удосконалення напрямів державного регулювання ринком праці шляхом використання економетричної моделі впливу національного ринку праці на макроекономічні показники держави (довідка № 2321-06/6052-07 від 12.02.2019 р.);

- ДП «Київське обласне дорожнє управління» ВАТ ДАК «Автомобільні дороги України» - для ефективного і швидкого пошуку фахівців на ринку праці з метою їх залучення до сезонних робіт (довідка № 06/1239 від 02.04.2018 р.);

- Кременського районного центру зайнятості Луганської області - в частині отримання інформації щодо розвитку ринку праці регіону, необхідної для інформування бізнес-структур і потенційних інвесторів про можливості ринку праці на території Кременського району, а також для забезпечення місцевих органів влади системою версифікаційного оцінювання розвитку ринку праці регіону (довідка № 1516 від 18.04.2018 р.);

- Департаменту економічного розвитку, торгівлі та туризму Луганської обласної державної адміністрації - при розробці заходів нормативно-правового, фінансово-податкового та організаційно-адміністративного регулювання ринком праці регіону (довідка № 22-07-1102 від 29.05.2018 р.);

- ТОВ «Рубіжанське будівельно-монтажне управління» - під час залучення вузько кваліфікованих фахівців на основі аутстафінгу персоналу до проведення тимчасових робіт (довідка № 149/1 від 04.07.2018 р.).

Теоретичні положення дисертаційної роботи використовувалися у навчальному процесі ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» при підготовці навчально-методичних матеріалів та викладанні дисциплін «Економічна теорія», «Макроекономіка» та «Економіка праці і соціально-трудова відносини» (акт № 1/1018/1 від 18.09.2018 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею здобувача. Всі наукові результати одержані автором особисто і знайшли відображення в наукових публікаціях. У випадку цитування наукових положень у тексті рукопису подано відповідні посилання. В наукових працях, опублікованих у співавторстві, указано внесок автора.

Апробація результатів дисертації. Основні пропозиції і результати дисертації доповідались і обговорювались на міжнародних, всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, семінарах та круглих столах, серед яких: International scientific-practical conference «Development of social and economic systems in a global competitive environment» (Chisinau, Republic of Moldova, 26.02.2016 р.); International scientific-practical conference «From the Baltic to the Black Sea» (Riga, Latvia, 25.03.2016 р.); V Всеукраїнська науково-практична конференція «Інноваційно-інвестиційні проблеми розвитку економіки України» (м. Київ, 08.12.2016 р.); International scientific conference: The development of international competitiveness: state, region, enterprise (Lisbon, Portugal, 16.12.2016 р.); International scientific conference «Economy and society: modern foundation for human development» (Leipzig, Germany, 31.10.2016 р.); III Міжнародна науково-практична конференція «Глобальний економічний простір: детермінанти розвитку» (м. Миколаїв, 27.04.2017 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні наукові підходи до вдосконалення політики економічного зростання» (м. Ужгород, 05-06.05.2017 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Фінанси, аудит та соціальна економіка: аналіз тенденцій та науково-економічний розвиток» (м. Львів, 28-29.07.2017 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Аналіз сучасних підходів до ефективного використання потенціалу економіки країни» (м. Дніпро, 18-19.08.2017 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Напрями та сучасні чинники розвитку міжнародних відносин: економічні та політичні аспекти» (м. Запоріжжя, 08.09.2017 р.); Міжнародна наукова інтернет-конференція «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення» (м. Тернопіль, 20.09.2017 р.); International Scientific Conference «Modern Economic Research: Co-operation, Banking, Public Administration in a Decentralized Environment» (Kielce, Poland, 26.09.2017 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств» (м. Хмельницький, 29-30.09.2017 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічний потенціал державного та територіального розвитку» (м. Маріуполь, 03-04.10.2017 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні тенденції сьогодення в сфері природничих, гуманітарних та точних наук» (м. Івано-Франківськ, 17.10.2017 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Економіка,

фінанси, менеджмент: сучасний стан, тенденції, перспективи розвитку в Україні та світі» (м. Полтава, 29.01.2018 р.); International Scientific-Practical Conference «Integration of Business Structures: Strategies and Technologies» (Tbilisi, Georgia, 23.02.2018 р.).

Публікації. Наукові та прикладні результати дисертаційної роботи відображено у 34 наукових працях, у тому числі: 3 колективні монографії (3 параграфи, з яких 2 параграфи у співавторстві), 14 статей у наукових фахових виданнях України та виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз даних, та 17 публікацій – у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій та семінарів. Загальний обсяг публікацій становить 12,41 д.а. (з них особисто здобувачу належить 9,28 д.а.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст дисертації викладено на 180 сторінках. Робота містить 17 таблиць, 24 рисунки, 12 додатків. Список використаних джерел складається з 211 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про апробацію, публікації за темою наукової праці, її структуру та обсяг.

У першому розділі **«Теоретико-методологічні аспекти функціонування національного ринку праці»** удосконалено понятійно-термінологічний апарат дослідження складових національного ринку праці, проведено еволюційно-ретроспективний аналіз становлення ринку праці в Україні, визначено сутність та специфічні ознаки національного ринку праці, виділено чинники, що впливають на формування попиту та пропозиції на ринку праці, досліджено сутність та необхідні умови для впровадження механізму державного регулювання національним ринком праці.

У дисертаційній роботі визначено походження та історичне становлення закономірних елементів національного ринку праці. Доведено, що ретроспективність дослідження ринку праці сприяє поглибленому вивченню найголовніших теоретичних понять, які характеризують досліджуваний феномен: «національний ринок праці», «робоча сила», «регіональний ринок праці», «роботодавець», «робітник», «попит та пропозиція на ринку праці» тощо. Сформульовано визначення поняття «ринку праці», а саме – це центральна категорія в системі соціально-трудова взаємовідносин, сутність якої полягає у досягненні узгодженості між роботодавцями та працівниками з метою взаємовигідного використання праці, з урахуванням кон'юнктурних змін, національних традицій, ментальності.

Встановлено, що комплексна взаємодія місцевих або регіональних ринків праці у кінцевому рахунку формує узагальнений показник ефективності

національного ринку праці. Тобто, на рівні регіону відбувається формування локального ринку праці, який інтегрований в національний ринок праці і має унікальні специфічні особливості, що окреслені в межах національних особливостей та державної ментальності. В свою чергу, національний ринок праці представляє собою локалізовану (в межах національної економіки), чітко організовану відкриту систему, яка пов'язана з місцевими ринками праці і тісно взаємодіє з світовим ринком праці. При цьому, такий ринок праці має чітко окреслені елементи кон'юнктури в соціально-економічній системі, які складаються з: факторів пропозиції та попиту на робочу силу, взаємодіючих суб'єктів ринку праці (роботодавців, робочої сили, посередників та держави), ціни на робочу силу та соціально-економічних умов розвитку території.

У дисертаційній роботі зазначено, що національний ринок праці має ряд специфічних ознак, які найбільшою мірою проявляються у його функціях, особливостях інфраструктурного забезпечення, моделі управління.

Узагальнено основні функції національного ринку праці та виділено нові функції: селективну та інноваційну. Як класичні, так і нові функції національного ринку праці полягають у підтримці організаційних, інформаційних, консультаційних потоків на ринку праці.

Визначено інфраструктуру національного ринку праці як поліфункціональне утворення, яке працює на основі певних законодавчих, соціально-правових та економічних норм, визначених на державному та регіональному рівнях, а також включає в собі державні та недержавні інститути, що сприяють найефективнішому регулюванню попиту, пропозиції, ціноутворенню на ринку праці.

Сутність управління національним ринком праці розкрита за допомогою адаптаційної тривимірної моделі управління. Філософія такого управління ґрунтується на розподілі за: ключовими аспектами управління (I вимір); функціями управління (II вимір); етапами управління (III вимір) (рис. 1).

За допомогою «STEEPLE-аналізу» визначено соціально-демографічні, технологічні, економічні, політичні, правові, географічні та етнічні чинники, що мають найбільший вплив на формування попиту та пропозиції на ринку праці. Неврахування в державному управлінні ним зазначених чинників призводить до структурного дисбалансу на ринку праці та зменшення ефективності державної політики, що реалізується на ринку праці України.

Сформульовано визначення механізму державного регулювання національним ринком праці, який розуміється як комплекс компонентів, спрямованих на національний ринок праці з метою створення оптимальних умов для його стабільного та ефективного функціонування. Зазначено, що необхідні умови для впровадження цього механізму позначаються в урахуванні: функціонування складної та мінливої системи ринкових відносин; причинно-наслідкового аналізу результатів динаміки соціально-трудова та економічних показників; підпорядкування державним нормативно-правовим та регіональним актам; дієвості діалогу між спеціальними державними та місцевими органами влади; узгодженості інтересів різноманітних економічних суб'єктів соціальних

груп та суспільств; наявних тенденцій глобалізації ринку праці і відкритості ринкової економічної системи.

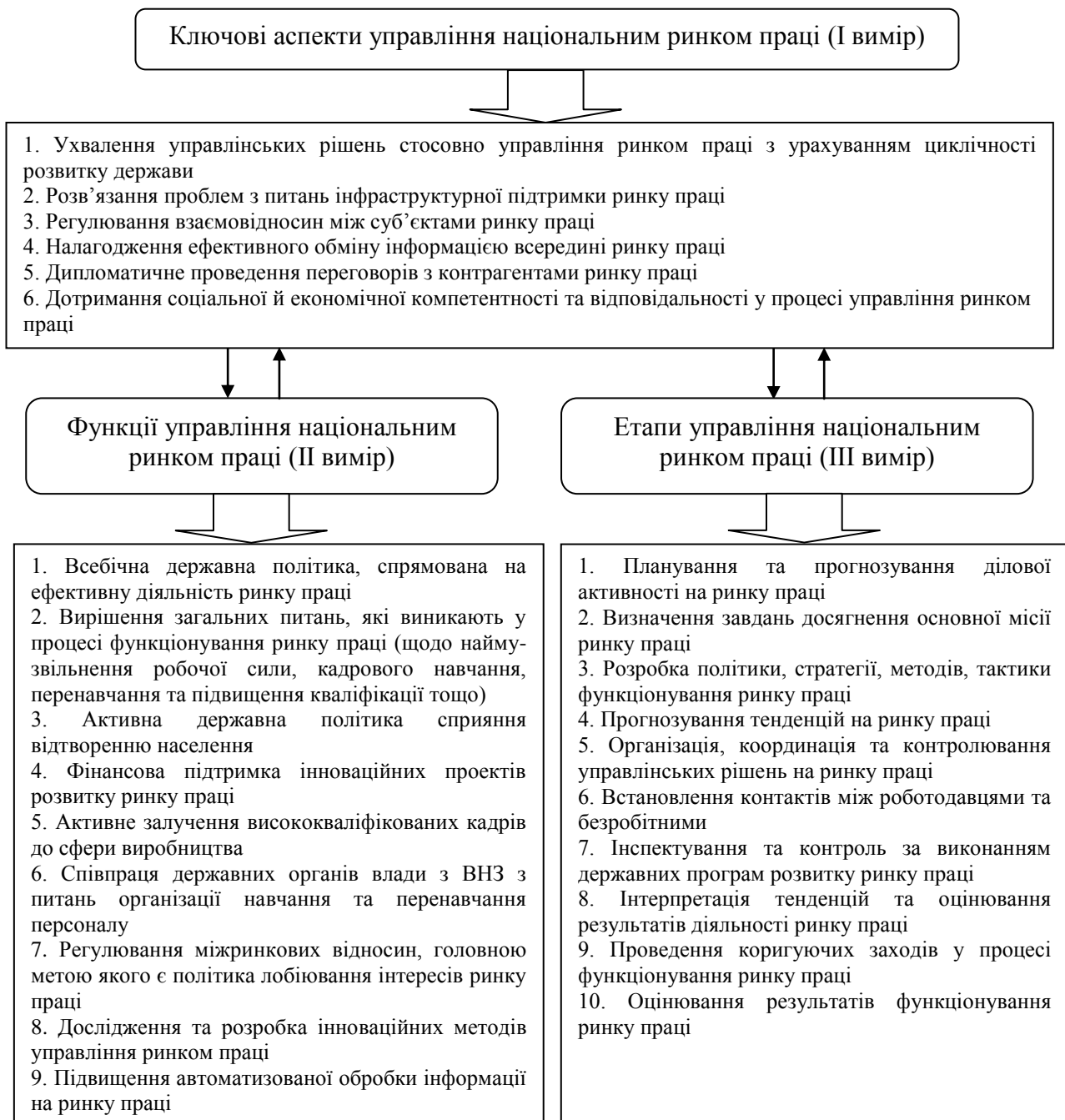

Рис. 1. Адаптаційна тривимірна модель управління державним регулюванням національного ринку праці

Джерело: розроблено автором

Другий розділ «Дослідження особливостей функціонування ринку праці в ринкових умовах» присвячено оцінюванню функціонування національного ринку праці на основі таксономічного аналізу та визначенню основних причин асиметрій розвитку даного ринку.

Проведений ретроспективний аналіз функціонування національного ринку праці продемонстрував залежність останнього від загальної економічної та

політичної ситуації в Україні, що відобразилося в значному погіршенні його розвитку у період найтяжчих випробовувань за роки незалежності держави, а саме починаючи з 2014 року.

За допомогою системного підходу, який у спрощеному вигляді зображено на рис. 2, запропоновано послідовне оцінювання функціонування національного ринку праці на основі таксономічного аналізу показників його розвитку.

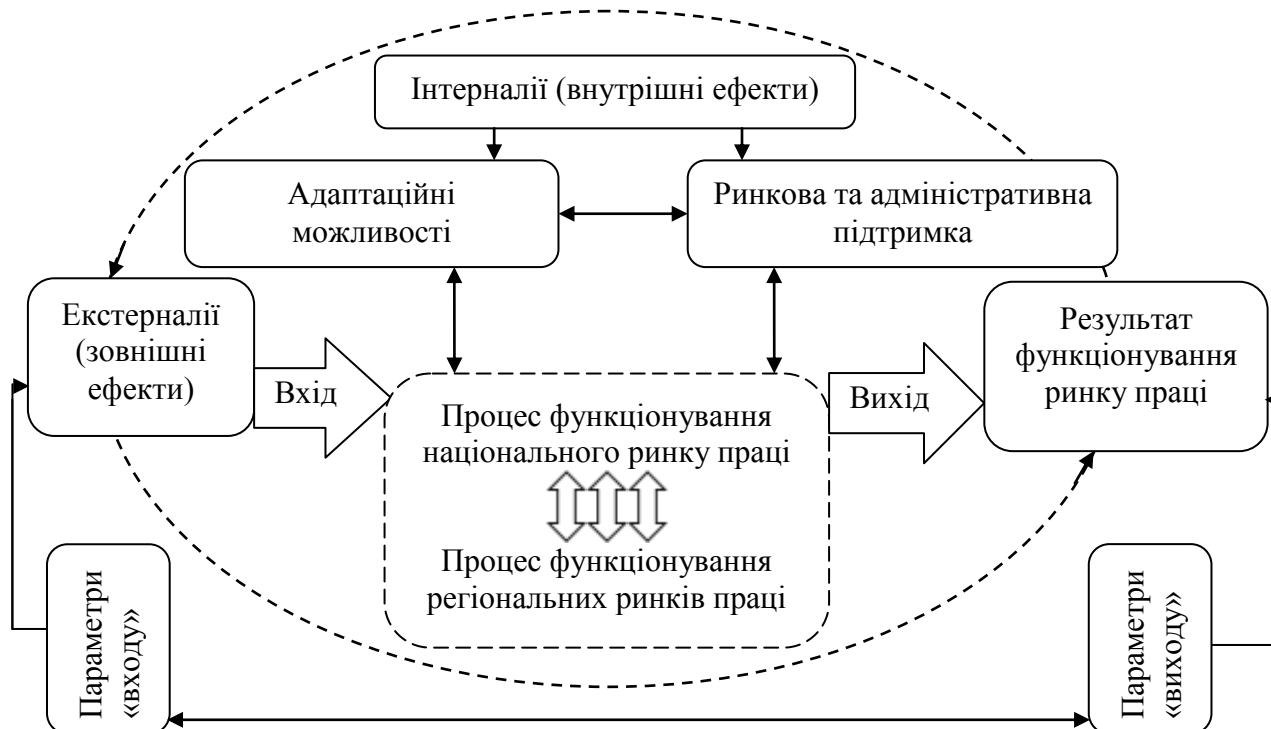

Рис. 2. Системний підхід до функціонування національного ринку праці
Джерело: складено автором

Визначено, що об'єктивне оцінювання національного ринку праці неможливе без дослідження діяльності його складових – регіональних ринків праці. Інтегральні показники розвитку кожного окремого регіонального ринку праці демонструють слабкі місця у структурі ринку праці України в цілому, що в свою чергу обумовлює розробку конкретних заходів точкового впливу на процес функціонування кожного окремого регіонального ринку праці в залежності від його потреб. Відповідно підвищення рівня розвитку кожного окремого регіонального ринку праці сприятиме загальному покращенню процесу функціонування національного ринку праці.

На основі проведеного таксономічного аналізу визначено таксономічні коефіцієнти, що характеризують стан розвитку регіональних ринків праці України у 2013–2017 роках. Результати розрахунку відхилення показників i -го регіону від еталону (d_i) та отриманий таксономічний показник (K_i) за відповідний рік зображені у табл. 1.

На основі розрахунку таксономічного показника здійснено рейтинговий розподіл регіонів України за розвитком ринку праці за категоріями: регіони-лідери (4 регіони), регіони-переслідувачі (4 регіони), регіони-основна маса (15

регіонів) та регіони-аутсайтери (2 регіони). Зазначене оцінювання засвідчило наявну тенденцію кризовості та депресивності ринку праці у Луганській і Донецькій областях та відносно стабільну картину у м. Києві та Київській області.

Таблиця 1

Відхилення (d_i) та таксономічний показник (K_i) по регіонах України

	2013		2014		2015		2016		2017	
	d_i	K_i	d_i	K_i	d_i	K_i	d_i	K_i	d_i	K_i
Вінницька	0,686	0,348	0,650	0,35	0,657	0,343	0,728	0,272	0,722	0,278
Волинська	0,657	0,294	0,650	0,35	0,707	0,293	0,765	0,235	0,856	0,144
Дніпропетровська	0,633	0,362	0,578	0,422	0,667	0,333	0,720	0,280	0,697	0,303
Донецька	0,884	0,126	0,982	0,018	0,979	0,021	0,941	0,059	0,921	0,079
Житомирська	0,633	0,364	0,582	0,418	0,642	0,358	0,668	0,332	0,694	0,306
Закарпатська	0,637	0,362	0,586	0,414	0,633	0,367	0,675	0,325	0,696	0,304
Запорізька	0,637	0,397	0,630	0,37	0,699	0,301	0,700	0,300	0,721	0,279
Івано-Франківська	0,775	0,225	0,712	0,288	0,708	0,292	0,737	0,263	0,737	0,263
Київська	0,567	0,425	0,509	0,491	0,596	0,404	0,561	0,439	0,605	0,395
Кіровоградська	0,705	0,292	0,658	0,342	0,711	0,289	0,808	0,192	0,834	0,166
Луганська	0,874	0,124	0,970	0,03	0,938	0,062	0,871	0,129	0,863	0,137
Львівська	0,651	0,341	0,639	0,361	0,624	0,376	0,642	0,358	0,751	0,249
Миколаївська	0,622	0,375	0,638	0,362	0,619	0,381	0,646	0,354	0,655	0,345
Одеська	0,567	0,429	0,615	0,385	0,646	0,354	0,688	0,312	0,711	0,289
Полтавська	0,698	0,300	0,677	0,323	0,721	0,279	0,781	0,219	0,750	0,250
Рівненська	0,679	0,320	0,638	0,362	0,696	0,304	0,709	0,291	0,793	0,207
Сумська	0,680	0,318	0,627	0,373	0,679	0,321	0,719	0,281	0,692	0,308
Тернопільська	0,762	0,233	0,683	0,317	0,713	0,287	0,762	0,238	0,773	0,227
Харківська	0,590	0,407	0,556	0,444	0,599	0,401	0,684	0,316	0,637	0,363
Херсонська	0,775	0,231	0,737	0,263	0,777	0,223	0,791	0,209	0,752	0,248
Хмельницька	0,753	0,251	0,674	0,326	0,703	0,297	0,735	0,265	0,729	0,271
Черкаська	0,704	0,276	0,622	0,378	0,675	0,325	0,728	0,272	0,704	0,296
Чернівецька	0,689	0,298	0,674	0,326	0,733	0,267	0,727	0,273	0,852	0,148
Чернігівська	0,694	0,305	0,606	0,394	0,680	0,320	0,716	0,284	0,718	0,282
м. Київ	0,310	0,687	0,401	0,599	0,414	0,586	0,427	0,573	0,490	0,510

Джерело: розраховано автором

За результатами проведеного нами опитування суб'єктів національного ринку праці та підсумків рейтингового розподілу регіонів України за рівнем розвитку визначено найголовніші фактори, що спричинили асиметрії функціонування даного ринку праці, а саме: занепад промисловості та втрата бюджетоутворюючих підприємств як основного джерела зайнятості та доходів населення; зниження розвитку малого підприємництва, що спричинило дефіцит нових робочих місць; внутрішня міграція населення (поява внутрішньо переміщених осіб), внаслідок чого виникла проблема працевлаштування мігрантів; відтік робочої сили за межі України, що створило дефіцит на ринку праці вузькоспеціалізованих фахівців, здатних генерувати інноваційні ідеї; виникнення вимушеного дауншифтингу (зниження соціального та матеріального статусу), поява якого призводить до потенційної соціальної низхідної мобільності тощо. Доведено, що з метою зменшення впливу зазначених асиметрій, доцільним є активне втручання держави у

функціонування національного ринку праці для забезпечення його інноваційного розвитку.

Третій розділ «**Забезпечення інноваційного розвитку ринку праці в Україні**» присвячено формулюванню концепції державного регулювання національним ринком праці, здійсненню імплікації теорії хвилястого еволюційного розвитку господарської системи стосовно даного ринку, визначенню архітекtonіки механізму забезпечення інноваційного розвитку національного ринку праці, розробленню засад удосконалення механізму державного регулювання національним ринком праці; здійсненню процедури моделювання впливу показників національного ринку праці на макроекономічний розвиток країни, формуванню комплексної системи оцінювання ефективності інфраструктури національного ринку праці.

Сформовано концепцію державного регулювання ринком праці України, сутність якої полягає в уявленні або розумінні явища, що відтворюється парадигмальним профілем теоретичного знання, синтезованого з практичним досвідом, заснованим на аналітичному врахуванні процесу функціонування сучасної інституціональної системи ринку праці. Зазначену концепцію представлено у вигляді чотирикутника, що містить цільовий, компетентністний, стратегічний та стейкхолдерно-орієнтований підходи (рис. 3).

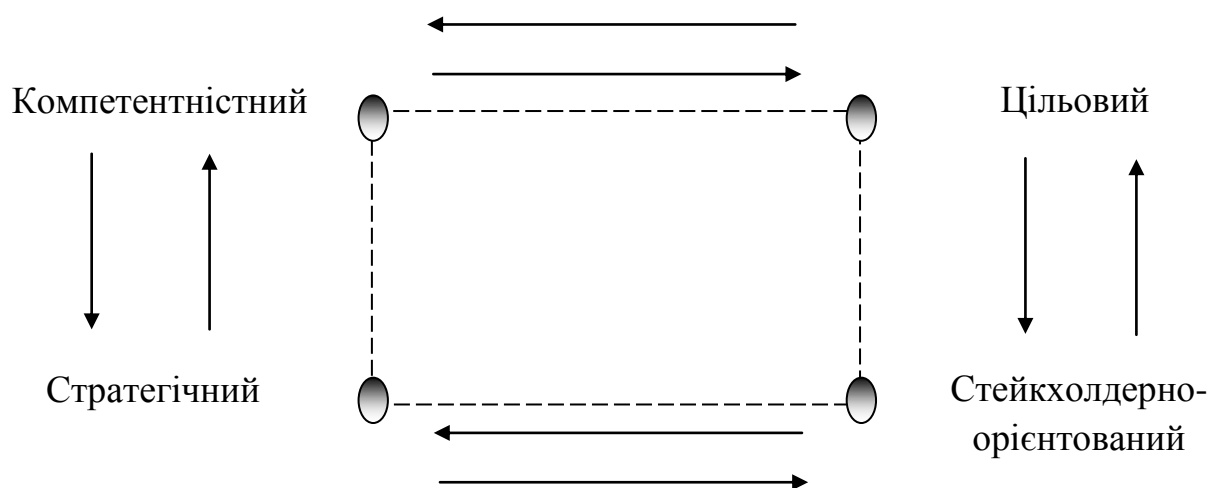

Рис. 3. Чотирикутник підходів формування концепції державного регулювання ринком праці

Джерело: розроблено автором

При цьому, в межах цільового підходу доцільним є використання принципу цілепокладання, реалізація якого є первинною стадією формування генеральної цілі державного регулювання ринком праці. Основою компетентністного підходу є ефективна реалізація компетентності державного службовця та компетенцій державних інституцій. Стратегічний підхід передбачає реалізацію селективної стратегії, інструментами якої є: критерії, об'єкти, спрямованість та форми державного впливу; мета державної політики; методи, рівні та заходи державного регулювання. Стейкхолдерно-орієнтований підхід акцентує увагу на необхідності досягнення балансу інтересів між

групами зацікавлених осіб, який полягає у згуртованості суспільно-економічного простору ринку праці шляхом ефективної реалізації сумісно-розподільчих відносин.

Здійснено імплікацію теорії хвилястого (циклічного) еволюційного розвитку господарської системи стосовно національного ринку праці, в результаті чого побудовано дисипативну систему його хвилястого (циклічного) розвитку (рис. 4). Визначаючи дисипативну систему розвитку національного ринку праці відмічено її ентропію, яка визначає перехід до певних проміжних фаз циклу розвитку, а саме: поживлення (можливі підфази – старт та прискорення); процвітання (зріст, бум); рецесія (занепад, падіння) та криза (депресія). Охарактеризовано стан національного ринку праці відповідно до кожної з перелічених фаз.

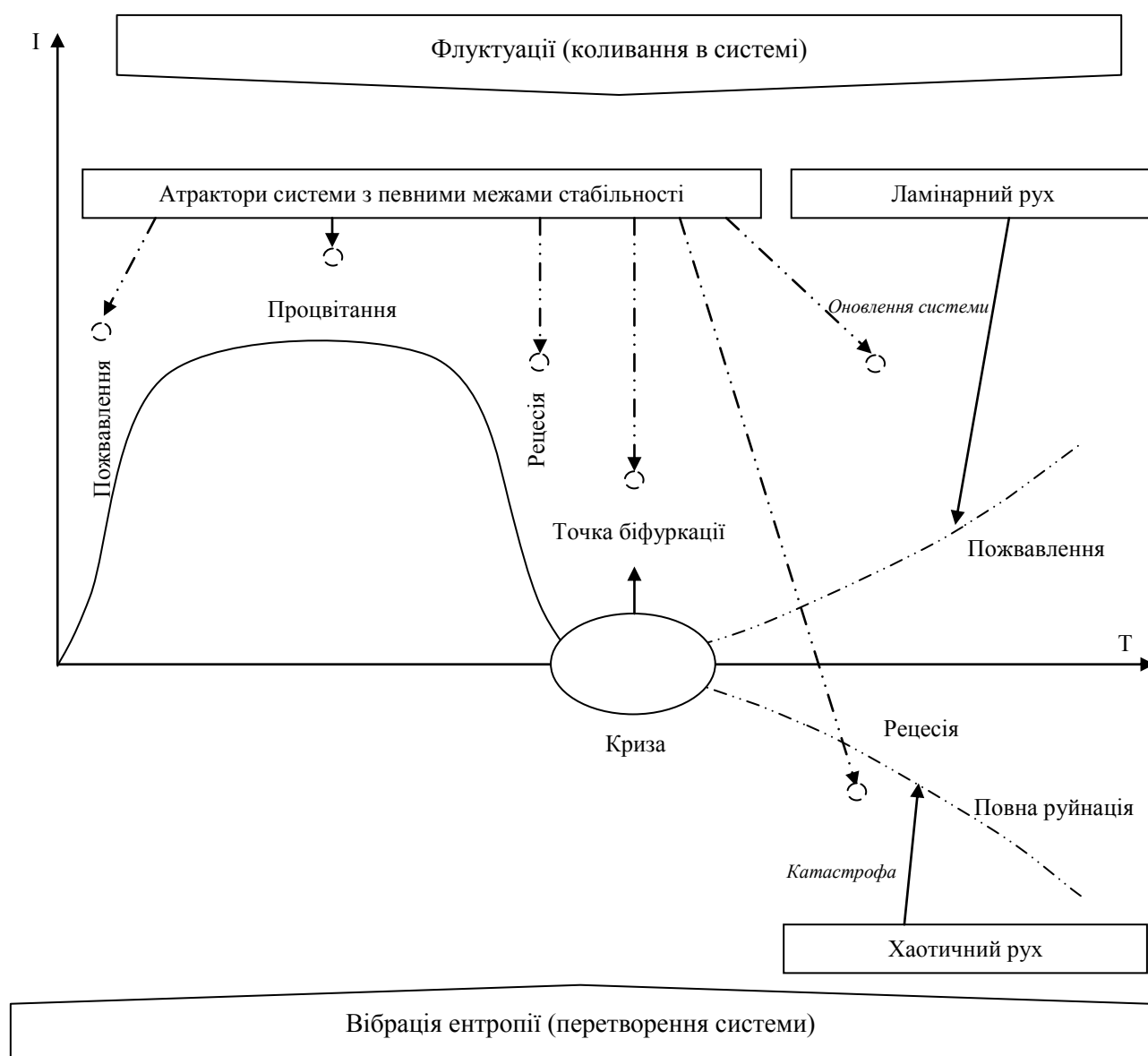

Рис. 4. Дисипативна система хвилястого (циклічного) розвитку національного ринку праці

Джерело: розроблено автором

Визначено архітектуру механізму забезпечення інноваційного розвитку національного ринку праці у фазі «криза» (рис. 5).

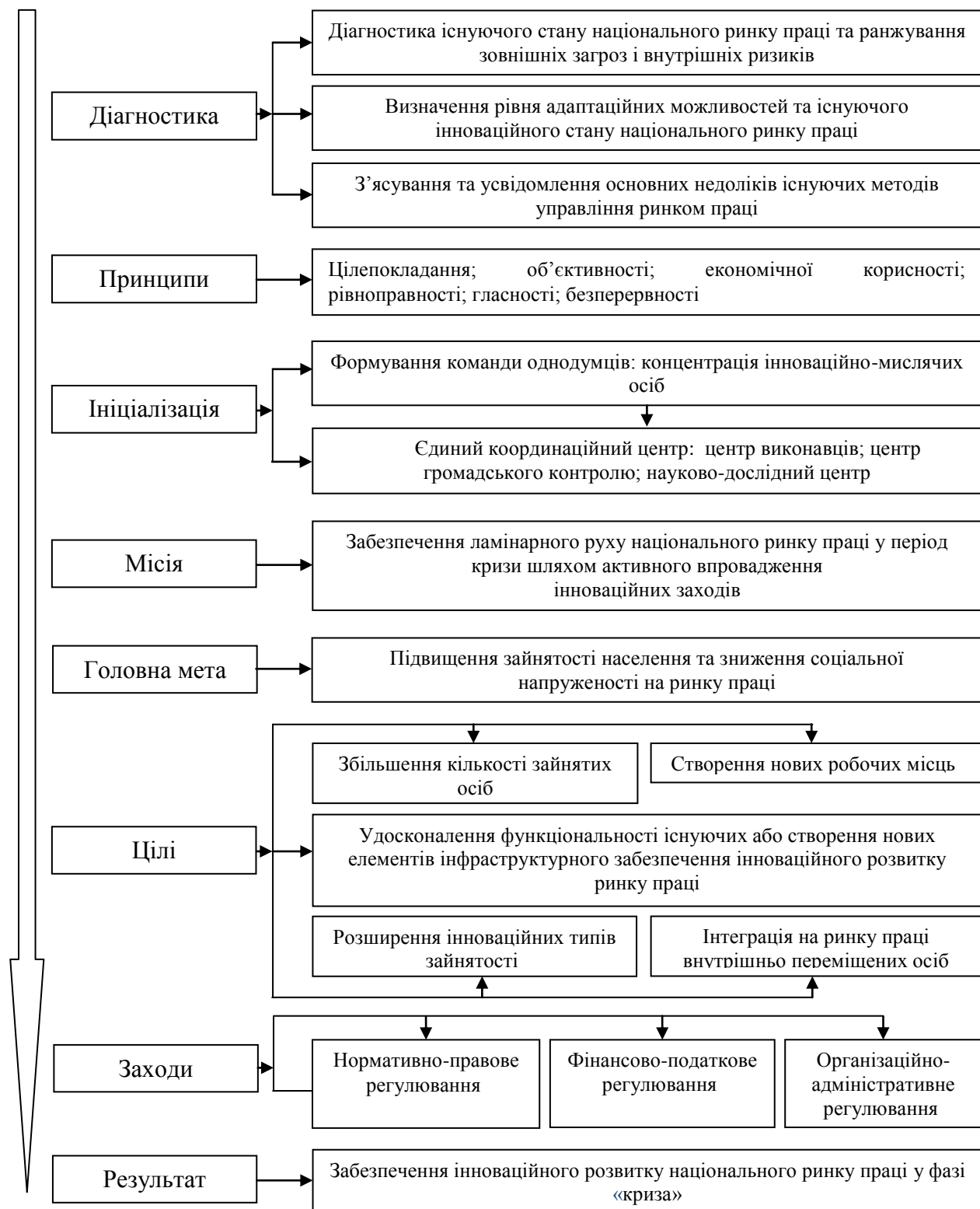

Рис. 5. Архітектура механізму забезпечення інноваційного розвитку національного ринку праці у фазі «криза»

Джерело: розроблено автором

Зазначений механізм пропонується розуміти як узгоджену концепцію певних дій, вміле управління якими перетворює хаотичний рух розвитку національного ринку праці на ламінарний, причому ентропії системи визначають засоби інноваційного впливу на дану систему.

Розроблено засади удосконалення механізму забезпечення інноваційного розвитку ринку праці, які включають нормативно-правові, фінансово-податкові та організаційно-адміністративні заходи регулювання ринком праці України.

З метою визначення ефективності дії механізму запропоновано здійснити моделювання впливу ринку праці на економічний розвиток країни шляхом побудови економетричної моделі з використанням методу Брандона, яка забезпечить розрахунок дії показників ринку праці на ВВП країни. Проте, при побудові даної моделі серед сукупності основних показників функціонування національного ринку праці нами використовувалися лише ті показники, які мали найбільший коефіцієнт кореляції з рівнем ВВП.

На основі отриманих результатів було визначено, що показник зайнятості населення має обернену залежність від ВВП, що вказує на його негативний вплив на ВВП країни. Така ситуація обумовлена тим, що офіційні показники рівня зайнятості населення не враховують неформальну та тіньову зайнятість, які в свою чергу характеризуються швидкими темпами росту. Тобто зазначений показник зайнятості населення відображає здебільшого рівень неофіційної зайнятості, ріст якої сприяє зниженню рівня ВВП країни.

Збільшення показнику кількості інфраструктурних елементів та показнику інвестицій у ринок праці знаходяться у прямій залежності від ВВП, що вказує на позитивний вплив зазначених показників національного ринку праці на ВВП країни.

Побудована економетрична модель залежності рівня ВВП країни від показників національного ринку праці дозволяє отримувати прогнозне значення ВВП в залежності від зміни показників: зайнятості населення, кількості інфраструктурних елементів та інвестицій у ринок праці, а також коригувати заходи механізму забезпечення інноваційного розвитку національного ринку праці у перспективі.

Запропоновано комплексну систему оцінювання ефективності інфраструктури національного ринку праці за допомогою показників, розподілених за трьома сферами: трудове посередництво, профорієнтаційна допомога, соціальна справедливість. Результати комплексного оцінювання дозволили визначити напрями її подальшого вдосконалення в частині підвищення партнерської взаємодії. Із наведеного стає очевидним, що формування інституційної інфраструктури регулювання національним ринком праці на засадах системності вимагає тісної консолідації зусиль державних та недержавних структур, підключення громадських інституцій, взаємодія яких створює синергетичний ефект їх діяльності.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі теоретично узагальнено і запропоновано запровадження нових підходів до вирішення важливого наукового завдання – розвитку теоретико-методичних положень і розробки науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання розвитком ринку праці в Україні. Проведене комплексне дослідження дозволило сформулювати загальні висновки науково-теоретичного та практичного характеру, що відображають вирішення завдань дослідження відповідно до поставленої мети.

1. За допомогою еволюційно-ретроспективного аналізу наукових джерел, підходів та положень відомих економічних шкіл визначено походження та історичне становлення ринку праці в Україні, здійснено поглиблене дослідження основних теоретичних понять, які його характеризують, а саме: «робоча сила», «роботодавець», «робітник», «попит та пропозиція на ринку праці», «національний ринок праці», «регіональний ринок праці». В свою чергу, таке вивчення дозволило: сформулювати теоретико-методологічні уявлення про особливості розвитку національного ринку праці; визначити його сутність, яка полягає в тому, що даний ринок представляє собою чітку локалізовану відкриту систему, яка пов'язана з місцевими ринками праці і тісно взаємодіє з світовим ринком праці; виділити специфічні ознаки національного ринку праці, що найбільшою мірою проявляються у його функціях, особливостях інфраструктурного забезпечення, моделі управління; окреслити напрями державної підтримки ефективності розвитку та визначити механізм державного регулювання національним ринком праці. Ретроспективний аналіз поглядів вчених на національний ринок праці дозволив визначити необхідність активного державного впливу на останній з метою недопущення його хаотичного та неконтрольованого функціонування.

2. На основі системного підходу запропоновано послідовно оцінювати функціонування національного ринку праці за допомогою моніторингу статистичних даних його розвитку, проведення опитування суб'єктів національного ринку праці та таксономічного аналізу показників розвитку ринків праці регіонів України, який, в свою чергу, дозволяє отримувати актуальну інформацію стосовно рівня розвитку в умовах конкуруючої економіки регіональних ринків праці, що обумовлюють ефективність функціонування національного ринку праці в цілому. За результатами проведеного комплексного оцінювання доведено доцільність активного втручання держави у функціонування національного ринку праці, а також визначено основні причини асиметрій його розвитку, серед яких виділено наступні: занепад промисловості та втрата бюджетоутворюючих підприємств; дезінтеграція господарських та логістичних зв'язків; неконтрольовані потоки внутрішньої та зовнішньої міграції населення; військові дії на Сході України; загальне зменшення розвитку малого підприємництва; відсутність дієвих інфраструктурних елементів.

3. Запропоновано науково-методичний підхід до формування концепції державного регулювання ринком праці, який полягає в одночасному використанні цільового, компетентісного, стратегічного та стейкхолдерно-орієнтованого підходів. Кожен з цих підходів відрізняється власним набором структурних елементів, гармонійне поєднання яких дозволяє поліпшити якість розробки та реалізації заходів державного регулювання, головною метою яких є формування комплексного механізму інноваційного впливу на ринок праці.

4. Удосконалено процедуру імплікації теорії хвилястого (циклічного) еволюційного розвитку господарської системи стосовно національного ринку праці, в результаті чого побудовано дисипативну систему хвилястого (циклічного) розвитку ринку праці, яка надає можливість визначити найбільш доцільні заходи щодо інноваційного впливу у кожній фазі циклу розвитку національного ринку праці (а саме, у фазах пожвавлення, процвітання, рецесії, кризи). Встановлено, що від перебування ринку праці на певній фазі циклу свого еволюційного розвитку залежить логіка інтегративних управлінських підходів до забезпечення його ламінарного руху, який обумовить механізм підтримки, заснований виключно на впровадженні інноваційних заходів, корисних для ринку праці відповідно до його сучасного стану. Доведено, що сучасний стан національного ринку праці свідчить про його знаходження відповідно до дисипативної структури хвилястого (циклічного) розвитку у фазі «криза».

5. Визначено архітектуру механізму забезпечення інноваційного розвитку національного ринку праці у фазі «криза», використання якого спричинить ламінарний рух дисипативної еволюційної системи, що надасть можливість перейти ринку праці від кризової фази свого розвитку до пожвавлення. Даний механізм передбачає послідовне проходження наступних етапів формування: діагностики, що передбачає моніторинг імпульсів змін та визначення стану адаптаційних можливостей ринку праці для впровадження інновацій; визначення принципів функціонування механізму; формування команди інноваційно-мислячих осіб; формулювання місії, головної мети та цілей зазначеного механізму; розробки безпосередніх заходів інноваційного впливу на національний ринок праці. Доведено, що від ефективності виконання кожного з завдань вищевказаних етапів буде залежати ступінь забезпечення інноваційного розвитку національного ринку праці.

6. Розроблено засади удосконалення механізму державного регулювання національним ринком праці, які включають нормативно-правові, фінансово-податкові та організаційно-адміністративні заходи регулювання ринком праці України. При цьому, заходи нормативно-правового регулювання передбачають процес створення або удосконалення інноваційного законодавства щодо національного ринку праці; засади удосконалення фінансово-податкового регулювання включають заходи, спрямовані на економічне заохочення інноваційної ініціативності; серед шляхів організаційно-адміністративного регулювання особливо важливим є заохочення до формування інноваційних типів зайнятості (дистанційної зайнятості, лізингу персоналу, аутсорсингу,

аутстафінгу, фрілансерства), що підвищують мобільність, соціальну гнучкість людини та надають шанс залучення працівника до трудової діяльності за найбільш сприятливих умов. Реалізація зазначених заходів механізму державного регулювання збалансує попит та пропозицію на ринку праці України, підвищить соціальну та трудову мобільність працівників, збільшить кількість зайнятих в інноваційних секторах економіки, знизить безробіття.

7. З метою визначення ефективності механізму забезпечення інноваційного розвитку національного ринку праці побудовано економетричну модель з використанням методу Брандона, яка відображає залежність реального ВВП країни від наступних показників: кількості зайнятого населення (обернена залежність), кількості інфраструктурних елементів ринку праці (пряма залежність), розміру інвестицій у ринок праці (пряма залежність). Використання цієї моделі дозволяє отримувати прогнозне значення ВВП в залежності від змін зазначених показників та коригувати заходи механізму забезпечення інноваційного розвитку національного ринку праці у перспективі.

8. За результатами комплексного оцінювання ефективності інфраструктури національного ринку праці визначено напрями подальшого її удосконалення, серед яких виділено наступні: підвищення взаємодії державних та недержавних інфраструктурних елементів; розвиток мережі альтернативних (недержавних) служб працевлаштування; удосконалення трудового законодавства; удосконалення технологій роботи державних служб зайнятості. Зазначено, що формування партнерських відносин між роботодавцями, державною та комерційними структурами дозволять досягти рівноваги між попитом і пропозицією на ринку праці та ефективно проводити попереджувальні заходи по боротьбі з безробіттям.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Рубежанська В.О. Ефективне управління регіональним ринком праці як напрям забезпечення сталого розвитку регіону / В.О. Рубежанська // Глобальне партнерство в парадигмі сталого розвитку: освіта, технології, інновації: монографія. – Черкаський державний технологічний університет. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2017. – С. 362-373.

2. Рубежанська В.О. Концептуальні основи механізму державного регулювання регіонального ринку праці / В.О. Рубежанська, І.А. Гнатенко // Розвиток суб'єктів господарювання України: сучасні реалії та перспективи: колективна монографія / за заг. ред. Л.М. Бандоріної, Л.М. Савчук. – Дніпро: Пороги, 2017. – С. 345-358. (*Особистий внесок: здійснено класифікацію методів механізму державного регулювання регіонального ринку праці*)

3. Рубежанська В.О. Національний ринок праці України: сучасний стан та регіональні асиметрії розвитку / В.О. Рубежанська, І.А. Гнатенко // Сучасні тенденції розвитку регіонів та галузей народного господарства: монографія / Нац. металург. академія України; за ред. Л.М. Савчук, Л.М. Бандоріної. –

Дніпро: Пороги, 2018. – С. 281-292. *(Особистий внесок: здійснено рейтинговий розподіл регіонів України за ступенем динамічного розвитку ринку праці)*

Статті у наукових фахових виданнях України та наукових фахових виданнях України, які зареєстровані в міжнародних наукометричних базах:

4. Рубежанська В.О. Вплив глобалізації на національний та регіональні ринки праці в Україні / В.О. Рубежанська, І.А. Гнатенко // Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. – 2016. – №3. – Т 21. – С.109-112. *[Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus; Наукова електронна бібліотека eLIBRARY.RU; Google Академія; Ulrich's Periodicals Directory; Research Bible; Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського]* *(Особистий внесок: визначено механізм впливу глобалізації на національний та регіональні ринки праці)*

5. Рубежанська В.О. Вплив факторів зовнішнього середовища на сучасний ринок праці / В.О. Рубежанська // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2016. – №20. – С.136-140. *[Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus; Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського]*

6. Рубежанська В.О. Наукові підходи до визначення змісту категорії «ринку праці» / В.О. Рубежанська // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2016. – №4. – С. 42-46. *[Фахове видання]*

7. Рубежанська В.О. Функції та ключові напрями управління регіональним ринком праці [Електронний ресурс] / В.О. Рубежанська // Економіка та суспільство. – 2016. – № 7. – Режим доступу до журналу: <http://economyandsociety.in.ua/> *[Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus; CiteFactor; ESJI; SIS]*

8. Рубежанська В.О. Оцінка економічної активності населення в умовах функціонування національного ринку праці / В.О. Рубежанська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». – 2017. – №14. – Частина 2. – С. 103-107. *[Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus; Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського]*

9. Рубежанська В.О. Забезпечення посткризового ламінарного руху функціонування ринку праці Донецької та Луганської областей шляхом запровадження механізму інноваційного розвитку / В.О. Рубежанська, І.А. Гнатенко // Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. – 2017. – Том 22. Випуск 6.– С.128-132. *[Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus; Наукова електронна бібліотека eLIBRARY.RU; Google Академія; Ulrich's Periodicals Directory; Research Bible; Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського]* *(Особистий внесок: сформульовано основні принципи та етапи формування механізму забезпечення інноваційного розвитку регіональних ринків праці Донецької та Луганської областей)*

10. Рубежанська В.О. Логіка впровадження інноваційних заходів на регіональний ринок праці в умовах його циклічного розвитку / В.О. Рубежанська, І.А. Гнатенко // Бізнес Інформ. – 2017. – №8. – С. 110-115. [Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: *Index Copernicus; Google Scholar; Ulrichsweb Global Serials Directory; Research Papers in Economics; Російський індекс наукового цитування; Directory of Open Access Journals; CiteFactor; Academic Journals Database; Scientific Indexing Services; Advanced Science Index; Open Academic Journals Index; GetInfo, BASE, InfoBase Index; OpenAIRE; WorldCat; SUNCAT Union Catalogue; COPAC Union Catalogue; Open Access Library; J-Gate; Research Bible Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського*] (Особистий внесок: здійснено імплікацію теорії хвилястого еволюційного розвитку господарської системи стосовно регіонального ринку праці та визначено час для найбільш ефективного впровадження заходів інноваційного впливу відповідно циклу розвитку ринків праці Донецької та Луганської областей)

11. Рубежанська В.О. Сучасні тенденції зайнятості населення в умовах конвергенції України з Європейським Союзом / В.О. Рубежанська, І.А. Гнатенко, Т.Г. Соляник // Збірник наукових праць «Проблеми системного підходу в економіці». – 2017. – № 4. – С.34-40 [Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: *Index Copernicus; Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського*] (Особистий внесок: оцінено показники неформальної та тіньової зайнятості в Україні та виділено основні причини їх росту)

12. Рубежанська В.О. Методологія оцінки функціонування регіональних ринків праці з позиції системного підходу / В.О. Рубежанська // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2017. – №25 – С. 73-76. [Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: *Index Copernicus; Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського*]

13. Рубежанська В.О. Рейтингове оцінювання результатів розвитку регіональних ринків праці / В.О. Рубежанська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2017. – Випуск 26. – Частина 2. – С. 27-31. [Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: *Index Copernicus; Google Scholar; Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського*]

14. Рубежанська В.О. Алгоритм таксономічного аналізу регіональних ринків праці України / В.О. Рубежанська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.– 2017. – №5. – С.120-124. [Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: *Index Copernicus; Google Scholar; Polish Scholarly Bibliography*]

15. Рубежанська В.О. Регіональний ринок праці Луганської області: сучасний стан та причини незадовільного функціонування / В.О. Рубежанська, І.А. Гнатенко // Науковий економічний журнал «Інтелект ХХІ». – 2018. – №1. – С. 39-44. [Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: *Index Copernicus; Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського*] (Особистий внесок: здійснено аналіз стану розвитку регіонального ринку праці Луганської області)

16. Rubezhanska V. Architectonics of the concept of the national labour market regulation / V. Rubezhanska, I. Gnatenko // Journal «Management». – 2018. – Issue 1 (27). – P.79-90. [*Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: International DOI Foundation; CrossRef; WorldCat; Google Scholar; Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського; Інституційний репозитарій Київського національного університету технологій та дизайну*] (*Особистий внесок: досліджено цільовий та компетентнісний підходи до формування концепції державного регулювання національним ринком праці*)

17. Рубежанська В.О. Державне регулювання ринку праці з позицій стратегічного та стейкхолдерно-орієнтованого підходів / В.О. Рубежанська, І.А. Гнатенко // Бізнес Інформ. – 2018. – №8. – С.100-105. [*Фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus; Google scholar; Ulrichsweb Global Serials Directory; Research Papers in Economics; Російський індекс наукового цитування; Directory of Open Access Journals; CiteFactor; Academic Journals Database; Scientific Indexing Services; Advanced Science Index; Open Academic Journals Index; GetInfo, BASE, InfoBase Index; OpenAIRE; WorldCat; SUNCAT Union Catalogue; COPAC Union Catalogue; Open Access Library; J-Gate; Research Bible Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського*] (*Особистий внесок: досліджено стейкхолдерно-орієнтований підхід до формування концепції державного регулювання ринку праці*)

Публікації у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій:

18. Рубежанська В.О. Перспективи використання інформаційно-комунікаційних технологій на ринку праці / В.О. Рубежанська // International scientific-practical conference: Development of social and economic systems in a global competitive environment, February 26, 2016. – Chisinau, Republic of Moldova: Moldova State University, 2016. – С. 185-187.

19. Рубежанська В.О. Транснаціональні корпорації в Україні: можливості та загрози для роботодавців та робітників / В.О. Рубежанська // International scientific-practical conference: From the Baltic to the Black Sea: National models of economic systems: conference proceedings, March 25, 2016. – Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2016. – С. 217-220.

20. Рубежанська В.О. Застосування технологій STEEPLE-аналізу при визначенні домінантних факторів впливу зовнішнього оточення на ринок праці / В.О. Рубежанська, І.А. Гнатенко // International scientific conference: Economy and society: modern foundation for human development: conference proceedings, October 31, 2016. – Leipzig, Germany: Baltija Publishing, 2016. – С. 169-172. (*Особистий внесок: здійснено STEEPLE-аналіз факторів впливу зовнішнього оточення на ринок праці*)

21. Рубежанська В.О. Елементи кон'юнктури регіонального ринку праці в соціально-економічній системі / В.О. Рубежанська // Інноваційно-інвестиційні проблеми розвитку економіки України: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 8 грудня 2016 р.). – Київ: Національний авіаційний університет, 2016. – С.179-181.

22. Рубежанська В.О. Архітектура інфраструктури регіонального ринку праці / В.О. Рубежанська // International scientific conference: The development of international competitiveness: state, region, enterprise: conference proceedings, December 16, 2016. – Lisbon, Portugal: Baltija Publishing, 2016. – С. 111-113.

23. Рубежанська В.О. Визначення механізму державного регулювання регіонального ринку праці в контексті загальнонаукових теоретичних положень / В.О. Рубежанська // Глобальний економічний простір: детермінанти розвитку. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 27 квітня 2017 р.). – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2017. – С. 45-48.

24. Рубежанська В.О. Узагальнення та систематизація методів механізму державного регулювання регіонального ринку праці / В.О. Рубежанська // Сучасні наукові підходи до вдосконалення політики економічного зростання: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 5-6 травня 2017 р.). – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – С. 87-90.

25. Рубежанська В.О. Соціально-економічні тенденції поширення неформальної зайнятості населення / В.О. Рубежанська // Фінанси, аудит та соціальна економіка: аналіз тенденцій та науково-економічний розвиток: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 28-29 липня 2017 р.) / ГО «Львівська економічна фундація». – Львів: ЛЕФ, 2017. – С. 30-33.

26. Рубежанська В.О. Зайнятість в тіньовій економіці: специфічні ознаки та методи оцінювання / В.О. Рубежанська, І.А. Гнатенко, // Аналіз сучасних підходів до ефективного використання потенціалу економіки країни: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 18-19 серпня 2017 р.). – Дніпро: НО «Перспектива», 2017. – С. 33-35. *(Особистий внесок: досліджено методи визначення рівня тіньової економіки)*

27. Рубежанська В.О. Інноваційні заходи регулювання розвитку регіональних ринків праці в умовах кризи / В.О. Рубежанська // Напрями та сучасні чинники розвитку міжнародних відносин: економічні та політичні аспекти: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 8 вересня 2017 р.). – Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2017. – С.73-77.

28. Рубежанська В.О. Використання теорії таксономії для рейтингового оцінювання розвитку регіонального ринку праці / В.О. Рубежанська, І.А. Гнатенко // Міжнародна наукова інтернет-конференція «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 22)» / Збірник тез доповідей: випуск 22 (м. Тернопіль, 20 вересня 2017 р.). – Тернопіль. – 2017. – С.78-82. *(Особистий внесок: здійснено рейтинговий розподіл за рівнем розвитку регіональних ринків праці України)*

29. Рубежанська В.О. Впровадження інновацій відповідно циклу розвитку регіонального ринку праці / В.О. Рубежанська, І.А. Гнатенко // International Scientific Conference Modern Economic Research: Co-operation, Banking, Public Administration in a Decentralized Environment: Conference Proceedings, September

26th, 2017. – Kielce, Poland: Baltija Publishing. – С.29-31. *(Особистий внесок: охарактеризовано стан регіонального ринку праці відповідно до кожної з фаз циклу розвитку)*

30. Рубежанська В.О. Використання таксономічного аналізу для оцінки стану регіонального ринку праці / В.О. Рубежанська // Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м.Хмельницький, 29-30 вересня 2017 року). – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – С. 41-44.

31. Рубежанська В.О. Підвищення рівня зайнятості в Україні / В.О. Рубежанська // Стратегічний потенціал державного та територіального розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Маріуполь, 3-4 жовтня 2017 р.– Маріуполь; Кривий Ріг: Вид. Р.А. Козлов, 2017. – С. 259-262.

32. Рубежанська В.О. Первинні вимірні ознаки діяльності регіонального ринку праці / В.О. Рубежанська // Інноваційні тенденції сьогодення в сфері природничих, гуманітарних та точних наук: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 17 жовтня 2017 року у м. Івано-Франківськ / ГО «Європейська платформа». – Одеса: Друкарня «Друкарник», 2017. – Т.1. – С.57-59.

33. Рубежанська В.О. Розвиток малого бізнесу Луганської області як фактор стабілізації регіонального ринку праці / В.О. Рубежанська // Економіка, фінанси, менеджмент: сучасний стан, тенденції, перспективи розвитку в Україні та світі: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 29 січня 2018 р.): у 2 ч. – Полтава: ЦФЕНД, 2018. – Ч.1. – С. 76-77.

34. Рубежанська В.О. Вплив внутрішньо переміщених осіб на функціонування національного ринку праці України / В.О. Рубежанська, І.А. Гнатенко // International Scientific-Practical Conference: Integration of Business Structures: Strategies and Technologies, February 23, 2018. – Tbilisi, Georgia: Baltija Publishing. – С.31-34. *(Особистий внесок: визначено наслідки впливу внутрішньо переміщених осіб на функціонування національного ринку праці)*

АНОТАЦІЯ

Рубежанська В.О. Державне регулювання розвитком національного ринку праці. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством». – Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, м. Сєвєродонецьк, 2019.

Дисертацію присвячено розвитку теоретико-методичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання розвитком національного ринку праці.

У дисертаційній роботі удосконалено понятійно-термінологічний апарат дослідження складових системи національного ринку праці та запропоновано

науково-методичний підхід до формування принципово нової концепції державного регулювання ринку праці. Обґрунтовано процедуру розробки дисипативної системи хвилястого (циклічного) еволюційного розвитку національного ринку праці та розроблено механізм забезпечення інноваційного розвитку даного ринку праці у фазі «криза». Досліджено процедуру моделювання впливу національного ринку праці на економічний розвиток держави з використанням методу Брандона та здійснено послідовну оцінку його функціонування на основі таксономічного аналізу показників національного ринку праці. Запропоновано комплексну систему оцінювання ефективності інфраструктури національного ринку праці за допомогою показників, розподілених за трьома сферами: трудове посередництво, профорієнтаційна допомога, соціальна справедливість.

Ключові слова: концепція державного регулювання ринку праці, національний ринок праці, архітектоніка механізму забезпечення інноваційного розвитку національного ринку праці, інфраструктура національного ринку праці, дисипативна система хвилястого (циклічного) розвитку національного ринку праці, адаптаційна тривимірна модель державного управління національним ринком праці.

АННОТАЦІЯ

Рубежанская В.О. Государственное регулирование развитием национального рынка труда. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 «Экономика и управление национальным хозяйством». – Восточнoукраинский национальный университет имени Владимира Даля, г. Северодонецк, 2019.

Диссертация посвящена развитию теоретико-методических положений и разработке практических рекомендаций по усовершенствованию государственного регулирования развитием национального рынка труда.

В диссертационной работе усовершенствован понятийно-терминологический аппарат исследования составляющих системы национального рынка труда и предложен научно-методический подход к формированию принципиально новой концепции государственного регулирования рынка труда. Обоснована процедура разработки диссипативной системы волнового (циклического) эволюционного развития национального рынка труда и разработан механизм обеспечения инновационного развития данного рынка в фазе «кризис». Исследована процедура моделирования влияния национального рынка труда на экономическое развитие государства с использованием метода Брандона и осуществлена последовательная оценка его функционирования на основе таксономического анализа показателей национального рынка труда. Предложена комплексная система оценивания эффективности инфраструктуры национального рынка труда с помощью показателей, распределенных по трем сферам: трудовое посредничество, профориентационная помощь, социальная справедливость.

Ключевые слова: концепция государственного регулирования рынка труда, национальный рынок труда, архитектура механизма обеспечения инновационного развития национального рынка труда, инфраструктура национального рынка труда, диссипативная система волнового (циклического) развития национального рынка труда, адаптационная трехмерная модель государственного управления национальным рынком труда.

ANNOTATION

Rubezhanska V.O. Regulation of the development of the national labour market. – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Economics, specialty 08.00.03 – Economics and Management of National Economy. – Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University, Severodonetsk, 2019.

The dissertation deals with the development of theoretical, methodological prepositions and making practical recommendations on improving the regulation of the development of the national labour market.

The following results are provided in the dissertation: the conceptual-terminological apparatus for the research of components of the national labour market has been improved; the scientific-methodical approach to the formation of a fundamentally new concept of regulation of the labour market has been proposed; the procedure for developing a dissipative system of cyclical evolutionary development of the national labour market has been substantiated; the mechanism for providing innovative development of the national labour market in the "crisis" phase has been developed; the procedure of modeling of influence of the national labour market on the economic development of the state using the Brandon method has been analyzed and the sequential assessment of the market's functioning has been conducted using taxonomic analysis of indicators of the development of the national labour market; the complex system of efficiency evaluation of the infrastructure of the national labour market using the indicators distributed over three spheres: labour mediation, vocational guidance, social justice has been suggested in the thesis.

Key words: the concept of regulation of the labour market, the national labour market, architectonics of the mechanism of providing innovative development of the national labour market, the infrastructure of the national labour market, dissipative system of wave (cyclic) development of the national labour market, an adaptive three-dimensional model of the state regulation of the national labour market.

Відповідальний за випуск
кандидат економічних наук, доцент
Гнатенко Ірина Анатоліївна